

Sygn. akt VII U 1053/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 grudnia 2019 r. w Warszawie

sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania z tytułu składek

z udziałem (...) Sp.z o.o. z siedzibą w W.

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 19 lipca 2018 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 21 sierpnia 2018 r. **J. W.** wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 19 lipca 2018 r. nr (...), zaskarżając ją w całości i zarzucając jej:

1. naruszenie art. 116 ustawy Ordynacja podatkowa poprzez błędne przyjęcie, że spółka nie posiada praw majątkowych,
2. naruszenie art. 116 § 1 pkt 2 ustawy Ordynacja podatkowa poprzez błędne uznanie, że skarżący nie wypełnił przesłanki zwalniającej go od odpowiedzialności,
3. błędne przyjęcie bierności skarżącego, co przejawiało się w braku wniosku upadłościowego.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wyjaśnił, że podczas postępowania przed organem ZUS wskazał wierzytelności, z których w znacznej części zobowiązanie wobec organu rentowego zostałyby zaspokojone, wobec czego egzekucja z tych wierzytelności winna nastąpić w pierwszej kolejności. Podniósł, że przeniesienie odpowiedzialności jest działaniem następczym w przypadku braku majątku spółki, a tym samym w jego przypadku jest przedwczesne, gdyż organ nie podjął próby zaspokojenia roszczeń z przedmiotowych wierzytelności, a wskazane przez niego wierzytelności są objęte klauzulą wykonalności. Zaznaczył również, odwołując się do poglądów orzecznictwa, że wskazywane przez członka zarządu mienie spółki uwalnia go od odpowiedzialności wtedy, gdy umożliwia przeprowadzenie egzekucji zaległości podatkowych spółki w znacznej części, co oznacza,

że musi mieć egzekwowalną wartość spełniającą przesłankę znaczości w porównaniu z wysokością zaległości podatkowych spółki. Zdaniem odwołującego nie można mu przypisać mu też winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość, ponieważ poprzez brak winy należy rozumieć takie stany faktyczne, w których członek zarządu nie miał obiektywnej możliwości złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Odwołujący wskazał, że dążył do utrzymania miejsc pracy i wyegzekwowania od dłużników należnego wynagrodzenia i nie wykazał się biernością, a swoich roszczeń dochodził na drodze sądowej i uzyskał nakazy zapłaty opatrzone klauzulą wykonalności, ponadto nie dysponował środkami finansowymi niezbędnymi do przeprowadzenia postępowania upadłościowego (odwołanie k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 18 września 2018 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz zasądzenie na rzecz organu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając stanowisku organu rentowego w sprawie działający w jego imieniu pełnomocnik wyjaśnił, że na podstawie zgromadzonych dokumentów ustalił, iż spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. prowadziła działalność gospodarczą na podstawie wpisu do KRS pod nr (...). Spółka zatrudniała pracowników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Spółka nie wywiązywała się z powyższego obowiązku w sposób prawidłowy, co skutkowało powstaniem zadłużenia. Wskazał również, że Zakład nie ustalił składników majątkowych spółki, z których możliwe byłoby skuteczne prowadzenie postępowania egzekucyjnego w celu zaspokojenia zobowiązań wobec ZUS, wobec czego postanowieniem z 27 lutego 2018 r. Dyrektor (...)Oddziału umorzył prowadzone wobec ww. spółki postępowanie egzekucyjne z uwagi na jego bezskuteczność. Ponadto w sprawie zaistniały przesłanki uzasadniające przeniesienie odpowiedzialności na odwołującego za zobowiązania spółki określone w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej (odpowiedź na odwołanie k. 5-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (dalej jako „spółka”, (...) lub (...) Sp. z o.o.) została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 grudnia 2001 r. pod numerem (...). Przedmiotem działalności spółki są prace związane z opracowaniem dokumentacji technicznych na budowę i modernizację urządzeń oczyszczania i odprowadzania ścieków, wywozu odpadów, usługi sanitarne i inne pokrewne prace badawczo-rozwojowe w zakresie ochrony środowiska. Kapitał zakładowy spółki wynosi 50.000 zł. Wspólnikami spółki są M. W. (1) i M. W. (2), posiadający po 30 udziałów o łącznej wartości po 15.000 zł oraz (...) Sp. z o.o. posiadająca 40 udziałów o łącznej wysokości 20.000 zł. Od 30 grudnia 2005 r. prezesem zarządu spółki jest odwołujący się J. W., który jest uprawniony do jej reprezentacji jednoosobowo (odpisy z KRS spółki (...), stan na dzień 19.11.2018 r. k. 23-26 a.s., stan na dzień 02.03.2018 r. – akta rentowe; dowód z przesłuchania J. W. k. 47v-48v a.s., opinia biegłej sądowej z zakresu rachunkowości k. 51-63 a.s.).

Na przełomie lat 2012-2017 sytuacja finansowa spółki (...) ulegała pogorszeniu. Strukturę finansową spółki cechowały malejące wskaźniki bieżącej płynności, szybkiej płynności oraz wypłacalności środkami pieniężnymi. Od 2012 roku spółka nie osiągała zysku netto i zaczęła ponosić straty, od tego też czasu kapitał własny spółki jest ujemny, a jego wartość systematycznie się pogarsza. Ponadto w 2012 roku wartość zobowiązań pomniejszych o rezerwy i zobowiązania wobec jednostek powiązanych przewyższyła wartość aktywów spółki. W 2013 roku wartość aktywów wzrosła, jednak ponownie w 2015 roku uległa obniżeniu i była niższa od wartości zobowiązań pomniejszych o rezerwy i zobowiązania wobec jednostek powiązanych. Sytuacja ta utrzymywała się w kolejnych latach. Spółka nie posiada obecnie żadnych aktywów trwałych w postaci gruntów, budynków, lokali, ani środków transportu. Stosunek aktywów oraz zobowiązań (...) Sp. z o.o. na przełomie lat 2011-2017 roku kształtował się następująco:

- w 2011 roku – aktywa: 1.294.396,90 zł, zobowiązania: 1.110.103,63 zł, różnica: 184.293,27 zł, zysk netto: 84.386,00 zł;

- w 2012 roku – aktywa: 1.170.622,11zł, zobowiązania: 1.204.728,85 zł, różnica: -34.106,74 zł, zysk netto: -218 400,01 zł;
- w 2013 roku – aktywa: 1.494.990,97, zobowiązania: 1.094.990,12 zł, różnica: 400.000,85 zł, zysk netto: -41.488,41 zł;
- w 2014 roku – aktywa: 1.343.118,27 zł, zobowiązania: 1.186.612,50 zł, różnica: 156.505,77 zł, zysk netto: -134.703,08 zł;
- w 2015 roku – aktywa: 1.312.026,33 zł, zobowiązania: 1.419.884,48 zł, różnica: -107.858,15, zysk netto: -404.248,44 zł;
- w 2016 roku – aktywa: 1.327.271,19 zł, zobowiązania: 1.411.206,13 zł, różnica: -83.934,94 zł, zysk netto: -271.313,82 zł;
- w 2017 roku – aktywa: 1.469.782,95 zł, zobowiązania: 1.572.389,77 zł, różnica: -102.606,82 zł, zysk netto: -324 807,80 zł.

(opinia biegłej sądowej z zakresu rachunkowości k. 51-63 a.s., kopie sprawozdań finansowych, bilansów aktywów i pasywów, rachunków zysków i strat (...) z lat 2011-2017 załączone do opinii biegłej sądowej k. 64-87 a.s., dowód z przesłuchania J. W. k. 47v-48v a.s.).

W latach 2010-2011 spółka (...) podejmowała działania w celu egzekucji wierzytelności stwierdzonych nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z 3 lipca 2006 r. przez Sąd Okręgowy w Krakowie przeciwko Przedsiębiorstwu Handlu, Usług i Produkcji (...) Sp. z o.o. oraz Gminie C. w C. na kwotę 269.254,00 zł z odsetkami oraz nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z 16 maja 2006 r. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu przeciwko Zakładowi (...). j. w C. na kwotę 106.140,00 zł z odsetkami. W tym celu spółka korzystała z usług adwokata, który zwracał się do komorników sądowych właściwych dla ww. dłużników z wnioskami o wszczęcie postępowań egzekucyjnych. Ostatecznie jednak egzekucje okazały się bezskuteczne, a wobec każdego z dłużników umarzano postępowania egzekucyjne. Ponadto w kwietniu 2016 roku odwołujący złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie nakazu zapłaty z 27 czerwca 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie przeciwko byłemu prezesowi zarządu (...) J. S. na kwotę 100.000 zł z odsetkami (nakazy zapłaty: z 03.07.2006 r., z 16.05.2016 r. i z 27.06.2013 r.; wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z 07.10.2010 r., z 06.11.2010 r. i z 25.04.2016 r.; postanowienia o umorzeniu postępowań egzekucyjnych z 27.12.2010 r. i z 07.06.2011 r. – akta rentowe; dowód z przesłuchania J. W. k. 47v-48v a.s.).

Pierwsze zaległości spółki (...) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia w ramach systemu ubezpieczeń społecznych powstały już w 2007 roku i były spowodowane brakiem płatności ze strony kontrahentów spółki. Spółka regulowała zaległości, jednakże stale rosły i nie była w stanie ich wyrównywać z uwagi na problemy z pozyskiwaniem zleceń (dowód z przesłuchania J. W. k. 47v-48v a.s.).

W związku z nieuregulowaniem należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Dyrektor(...)Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. prowadził przeciwko (...) Sp. z o.o. postępowanie egzekucyjne na podstawie następujących tytułów wykonawczych: z 9 września 2013 r. nr (...), z 19 września 2013 r. nr (...), z 10 października 2013 r. o nr (...), z 30 października 2013 r. o nr (...), z 28 listopada 2013 r. o nr (...), z 7 kwietnia 2015 r. nr (...) do (...), z 5 października 2015 r. nr od (...) do (...) i od (...) do (...), z 10 listopada

2015 r. nr od (...) do (...), z 7 grudnia 2015 r,
nr od (...) do (...), z 9 lutego 2016 r.
nr od (...) do (...), z 8 kwietnia 2016 r.
nr od (...) do (...), z 29 września 2016 r.
nr od (...) do (...) i od (...)
do (...), z 22 grudnia 2016 r. nr od (...)
do (...), z 28 lutego 2017 r. nr od (...) do (...), z 28 czerwca 2017 r. nr od (...) do (...), z 16 sierpnia 2017 r. nr (...),
z 4 września 2017 r. nr od (...)
do (...), z 16 listopada 2017 r. nr od (...)
do (...) oraz z 24 stycznia 2018 r. nr od (...)
do (...). W toku postępowania egzekucyjnego dokonano zajęcia prawa majątkowego na rachunkach bankowych spółki
prowadzonych przez (...) Bank S.A. oraz (...) Bank (...) S.A. Dyrektor(...) Oddziału ZUS zwracał się do Centralnej
Informacji Ksiąg Wieczystych w celu uzyskania informacji o posiadanych przez spółkę nieruchomościach, w wyniku
czego ustalił, że spółka nie posiada praw do nieruchomości. Zgodnie z uzyskaną w toku postępowania informacją
z Centralnej Ewidencji Pojazdów
i (...) spółka na dzień 10 listopada 2017 r. posiadała pojazdy marki F. (...) rocznik 1996 oraz K. (...) rocznik
2006 o niskiej wartości rynkowej. W wyniku powyższych działań nie uzyskano spłat zadłużenia. Ponadto
Dyrektor(...)Oddziału ZUS zwrócił się do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego (...) o nadanie klauzuli
wykonalności tytułom wykonawczym o z 29 września 2016 r. nr od (...)
do (...) i od (...) do (...) oraz z 22 grudnia 2016 r. nr od (...) do (...) oraz prowadzenia egzekucji
ze środka, jednakże tytuły zostały zwrócone w związku z ustaleniem przez Naczelnika Urzędu Skarbowego, że spółka
nie prowadzi działalności pod adresem wskazanym w KRS. Ostatecznie postanowieniem z dnia 27 lutego 2018 r.
Dyrektor (...) Oddziału ZUS w W. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec (...) Sp. z o.o. z uwagi na to,
że prowadzone postępowanie nie doprowadziło do uregulowania zadłużenia (postanowienie Dyrektora (...)Oddziału
ZUS z 27.02.2018 r. z uzasadnieniem – akta rentowe).

Pismem z dnia 9 maja 2018 r. ZUS(...)Oddział w W. zawiadomił J. W.
o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia na niego odpowiedzialności jako członka zarządu (...) Sp.
z o.o. za jej zobowiązania z tytułu składek, informując o możliwości zajęcia stanowiska w sprawie. Następnie pismem
z dnia 20 czerwca 2018 r. organ rentowy zawiadomił odwołującego się o zakończeniu postępowania.
W piśmie z dnia 2 lipca 2018 r. J. W. przedłożył swoje stanowisko w sprawie, wskazując, że spółka (...) nie osiąga
przychodów w oparciu o świadczenia okresowe,
a płynność finansowa spółki zależy od płynności finansowej i uczciwości jej kontrahentów. Wskazał również, że na
przestrzeni ostatnich lat spółka wykonała zakontraktowane prace i nie otrzymała za nie wynagrodzenia, natomiast w
zakresie egzekucji tych należności nie otrzymała żadnej ochrony ze strony Państwa Polskiego. Do ww. pisma przedłożył
również kopie tytułów wykonawczych oraz postanowienia wydane przez komorników sądowych (zawiadomienia o
wszczęciu postępowania z 09.05.2018 r. i o zakończeniu postępowania
z 20.06.2019 r., pismo odwołującej z 02.07.2018 r. z załącznikami – akta rentowe).

W dniu 19 lipca 2018 r. ZUS(...)Oddział w W. wydał decyzję nr (...)
na podstawie której orzekł o odpowiedzialności J. W. za zobowiązania płatnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., solidarnie
z ww. spółką, z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz pracy i
Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę
i kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 750.268,75 zł, w tym:

1) na ubezpieczenia społeczne:

- 441.164,28 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okresy: 10/2013 – 12/2013, (...), (...), (...);
- 83.904,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 19 lipca 2018 r.;

- 25.737,10 zł – z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego;

2) na ubezpieczenia zdrowotne:

- 135.226,64 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okresy: 05/2013 – 12/2013, (...), (...), (...);
- 30.544,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 19 lipca 2018 r.;
- 4.658,40 zł – z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego;

3) na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- 23.037,13 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okresy: 12/2013, 03/2014, (...), (...);
- 4.616,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 19 lipca 2018 r.;
- 1.391,20 zł – z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego;

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że po przeprowadzeniu postępowania i rozliczeniu konta płatnika składek (...) Sp. z o.o. ustalono, że ww. płatnik prowadząc działalność gospodarczą nie opłaciła w terminie należnych składek

na ubezpieczenia, co doprowadziło do powstania zadłużenia, za które odpowiedzialność, na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, solidarnie ponosi J. W..

Organ rentowy wskazał, że w okresie obejmującym zaległości odwołujący wchodził w skład zarządu spółki, postanowieniem z 27 lutego 2018 r. Dyrektor (...) Oddziału ZUS w W. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec spółki, zaś w toku postępowania egzekucyjnego

i szeregu podjętych czynności nie zdołano ustalić i zastosować środka egzekucyjnego,

który pozwoliłby na wyegzekwowanie należności z tytułu nieopłaconych składek. Z uwagi

na powyższe Zakład stwierdził, że zaistniały pozytywne przesłanki określone w art. 116 § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej umożliwiające orzeczenie wobec odwołującego o jego odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek przez spółkę (...) Sp. z o.o. (decyzja ZUS z 19.07.2018 r. – akta rentowe).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów, opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości oraz dowodu

z przesłuchania stron ograniczonego do przesłuchania odwołującego się J. W..

Za wiarygodne Sąd uznał dowody z dokumentów, w tym dokumentacji widniejącej

w aktach ZUS w zakresie postępowania w przedmiocie stwierdzenia odpowiedzialności odwołującego się za zadłużenie składkowe spółki (...) i skarżonej decyzji ZUS, a także dokumenty w postaci nakazów zapłaty opatrzonej klauzulą wykonalności oraz postanowień komorników sądowych o umorzeniu postępowań egzekucyjnych wobec wierzycieli ww. spółki. Sąd uwzględnił również pozostałe dokumenty przedłożone przez odwołującego w ZUS, a dotyczące podejmowanych przez spółkę działań w celu zaspokojenia przysługujących jej wierzytelności, a także przekształceń w zakresie struktury zarządu spółki. Sąd oparł się również na kopiach sprawozdań finansowych, bilansów oraz rachunków zysków i strat jako udostępnionych biegłej sądowej z zakresu rachunkowości w celu sporządzenia opinii w niniejszej sprawie. Treść ww. dokumentów nie budziła wątpliwości co do ich wiarygodności i nie była kwestionowana przez strony postępowania, zaś z uwagi na charakter informacji wynikających z przedmiotowych dokumentów Sąd dał im wiarę w całości.

Sąd dał wiarę odwołującemu się J. W. w zakresie, w jakim złożone przez niego zeznania zawierały informacje korespondujące z informacjami wynikającymi

z ww. dokumentów oraz z opinii biegłej sądowej, w tym dotyczących sytuacji finansowej spółki na przełomie lat, posiadanych przez nią aktywów, daty powstania pierwszych zaległości wobec ZUS oraz skuteczności dochodzenia wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym.

Jak wspomniano wyżej, ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się również na opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości E. Z.. W ocenie Sądu przedmiotowa opinia została sporządzona w sposób fachowy. Biegła dokonała analizy udostępnionej dokumentacji finansowej Spółki z lat 2011-2017 i w sposób zrozumiały odniosła się do przedstawionego jej przez Sąd zagadnienia w zakresie ustalenia daty w jakiej odwołujący był zobowiązany do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o. w W.. Sformułowane przez biegłą wnioski opinii były jednoznaczne i oparte o zaprezentowanych w niej ustaleniach i obliczeniach.

Sąd nie uwzględnił przy tym zastrzeżeń do ww. opinii zgłoszonych przez stronę odwołującą się w piśmie procesowym z 15 maja 2019 r. (k. 99-100 a.s.). Odwołujący zarzucił biegłej, że sporządzona przez nią opinia zawiera szereg braków formalnych oraz elementy sprzeczne wzajemnie, a ponadto pozostaje poza osnową zapytania Sądu, co doprowadziło do błędnej konkluzji w zakresie złożenia wniosku o upadłość. Odnosząc się do części formalnej powyższych zarzutów, Sąd zważył, że odwołujący zarzucił opinii brak wskazania pytania sądu, a tym samym zakresu opinii, jednakże teza dowodowa została wskazana

na stronie tytułowej opinii (k. 51 a.s.) i w tym zakresie jest zgodna z tezą dowodową sformułowaną w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii z 21 marca

2019 r. Biegła wskazała również w treści opinii, że opierała się na bilansach wykazanych

w załącznikach, a ponadto, w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu wskazano, że ma być sporządzona w oparciu o dokumenty z akt sprawy, akt rentowych i przede wszystkim materiały źródłowe będące w dyspozycji spółki, tym samym opinia zawiera informacje

o zebranych materiale, jaki został biegłej udostępniony. Ponadto w opinii wskazano, że biegła opierała się na bilansach które stanowią załącznik do opinii, a ponadto w postanowieniu

o dopuszczeniu dowodu wskazano, że ma być sporządzona w oparciu o dokumenty z akt sprawy, akt rentowych i przede wszystkim materiały źródłowe będące w dyspozycji spółki. Wbrew twierdzeniom odwołującego biegła wskazała w opinii również dowody, na których oparła się przy jej sporządzaniu. Nie jest również zasadne stawianie opinii zarzutu braku wyszczególnienia źródeł wiedzy specjalistycznej, z których biegły korzystał, gdyż biegły jako specjalista w danej dziedzinie posiada stosowną wiedzę z zakresu rachunkowości, wobec czego wyszczególnienie źródeł wiedzy nie jest konieczne. Ponadto analiza treści opinii nie pozwala również uznać za zasadny zarzut braku opisu przeprowadzonych badań, protokołu czynności, czy przedstawienia metodologii, jaką biegła zastosowała przy sporządzeniu opinii. Opinia miała charakter rachunkowy, a zatem odbywała się poprzez dokonanie stosownych obliczeń, co też znalazło odzwierciedlenie w jej treści, która pozwala na prześledzenie toku rozumowania biegłej i przyjętych przez nią założeń oraz metod przy udzieleniu odpowiedzi na przedmiot tezy dowodowej. Ponadto Sąd nie podzielił pozostałych zastrzeżeń podniesionych przez odwołującego, o czym jednak będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Stwierdziwszy powyższe, Sąd oddalił wniosek odwołującego o dopuszczenie dowodu

z opinii uzupełniającej biegłej z zakresu rachunkowości z uwagi na dostateczne wyjaśnienie okoliczności, na które dowód ten został przeprowadzony. Sąd nie jest obowiązany

do dopuszczenia kolejnego dowodu z opinii biegłego czy też opinii uzupełniającej w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony, lecz jedynie wtedy, gdy zachodzi taka potrzeba, to jest, gdy opinia, którą dysponuje, zawiera istotne luki, bo nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, czyli nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, to jest gdy przedstawiona przez biegłego analiza nie pozwala organowi orzekającemu skontrolować jego rozumowania co do trafności jego wniosków końcowych (por. wyrok Sąd Apelacyjny w Gdańsku z dnia 29 czerwca 2018 r., V ACa 261/18).

Taka sytuacja w ocenie Sądu w przypadku niniejszej sprawy nie wystąpiła. Opinia sporządzona na potrzeby niniejszej sprawy odpowiadała na pytanie będące przedmiotem tezy dowodowej, została poprzedzona stosowną analizą sytuacji

finansowej spółki na przełomie lat 2011-2017, a sformułowane przez biegłą wnioski będące skutkiem tej analizy były jednoznaczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii przeniesienia odpowiedzialności za należności spółki (...) - (...) Sp. z o.o.

z siedzibą w W. za należności z tytułu nieopłaconych składek na członka zarządu tej spółki, odwołującego się J. W.. Na podstawie skarżonej decyzji organ rentowy dokonał przeniesienia odpowiedzialności za zaległości składkowe ww. Spółki z tytułu ubezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na odwołującego się, wskazując,

że w momencie powstania zaległości pełnił on funkcję prezesa zarządu tej Spółki, nie wykazał, aby we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości oraz że niezgłoszenie wniosku o ogłoszeniu upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegało ogłoszeniu upadłości nastąpiło bez jego winy, a ponadto prowadzona wobec Spółki egzekucja nie doprowadziła do spłaty zadłużenia oraz nie zostało wskazane mienie, z którego byłoby możliwe zaspokojenie zobowiązań w znacznej części. Skarżąc powyższą decyzję organu rentowego odwołujący podnosił, że wskazał organowi rentowemu wierzytelności, z których możliwe jest zaspokojenie zadłużenia spółki z tytułu składek w znacznej części, a ponadto,

że nie można przypisać mu winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość. Mając na względzie treść zaskarżonej decyzji oraz stanowiska stron przedmiotem rozważań Sądu w niniejszym postępowaniu było ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo dokonał przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) Sp. z o.o. z tytułu nieopłaconych składek na J. W. jako członka zarządu.

Przy rozpatrywaniu zasad przenoszenia na osoby trzecie odpowiedzialności z tytułu zaległych składek, mając na względzie stan prawny aktualny na dzień wydania skarżonej decyzji, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na art. 31 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778

ze zm. – dalej jako „u.s.u.s.”), zgodnie z którego treścią do należności z tytułu składek

na Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – ordynacja podatkowa, między innymi przepisy art. 107 § 1, art. 108 § 1 i 6 oraz art. 116 tejże ustawy. Z kolei stosownie do art. 32 u.s.u.s. do składek na Funduszu Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Funduszu Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

I tak, zgodnie z treścią art. 107 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ustawy Ordynacja Podatkowa (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 800 ze zm. – dalej jako „o.p.”) w przypadkach

i w zakresie przewidzianym w rozdziale o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich,

za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie

z podatnikiem również osoby trzecie. Przy czym, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych oraz koszty postępowania egzekucyjnego. Natomiast zgodnie z art. 116 § 1 pkt 1 i 2 o.p.

za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja

z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu

o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ww. ustawie, albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

Zgodnie z ugruntowaną wykładnią przepisów powyższych przepisów dla orzeczenia

o odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zaległości podatkowe tej spółki konieczne jest wykazanie istnienia przesłanek pozytywnych, natomiast wykazanie istnienia którejkolwiek z przesłanek negatywnych wyklucza możliwość orzeczenia o tej odpowiedzialności. Przesłanki pozytywne to, po pierwsze, pełnienie funkcji przez członka zarządu w okresie, kiedy powstało zobowiązanie podatkowe spółki oraz, po drugie, całkowita lub częściowa bezskuteczność egzekucji zaległości podatkowej z majątku spółki (art. 116 § 1 o.p.). Przesłanki negatywne to, po pierwsze, wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe), albo, po drugie, wykazanie, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez winy członka zarządu, albo też,

po trzecie, wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości spółki w znacznej części. Konstrukcja art. 116 § 1 o.p., której cechą charakterystyczną jest to, że najpierw określa przesłanki pozytywne przeniesienia odpowiedzialności, a następnie w punkcie pierwszym i drugim cytowanego paragrafu, wylicza przesłanki negatywne, wyliczenie to poprzedzając zwrotem „a członek zarządu:” „nie wykazał, że” (punkt pierwszy) oraz „nie wskazuje” (punkt drugi), determinuje ocenę, że ciężar dowodu istnienia negatywnych przesłanek przeniesienia odpowiedzialności obciąża zainteresowanego członka zarządu. Zwrot „a członek zarządu nie wykazał” lub „nie wskazuje” wyklucza możliwość rozumienia tego przepisu w ten sposób, że to organ podatkowy ma „wykazać” istnienie przesłanki negatywnej lub „wskazać” na istnienie tej przesłanki, gdyż byłaby to wykładnia pozostająca w wyraźnej sprzeczności z gramatycznym brzmieniem przepisu i prowadząca

do odwrócenia jego znaczenia. Pogląd, zgodnie z którym to na członku zarządu spoczywa ciężar wykazania okoliczności uwalniających odpowiedzialności, jest ugruntowany w orzecznictwie i znajduje potwierdzenie w licznych wyrokach sądowych (por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z dnia 11 lutego 2003 r., I SA/Łd (...); z dnia 6 marca 2003 r., SA/Bd (...); z dnia 8 kwietnia 2003 r., (...) SA/Łd (...); z dnia 26 października 2005 r., I (...) 30 i (...); z dnia 18 listopada 2005 r., I (...); z dnia 22 listopada 2006 r., I (...); z dnia 7 lipca 2009 r., (...)).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy zważył, iż organ rentowy wykazał istnienie przesłanek pozytywnych przeniesienia odpowiedzialności za zadłużenie spółki na odwołującego zgodnie z art. 116 § 1 o.p. Bezspornie J. W. pełni funkcję prezesa zarządu spółki (...) od grudnia 2005 roku aż do dnia dzisiejszego, a więc również w okresie powstania zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek wskazanego w skarżonej decyzji. Okoliczność ta wynika wprost z załączonych do akt sprawy dokumentów, w tym uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z października 2005 roku oraz odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego i nie była kwestionowana przez samego odwołującego się.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie było również wątpliwości co do zaistnienia drugiej z przesłanek pozytywnych określonych w art. 116 § 1 o.p. w postaci bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. Wymaga przy tym wyjaśnienia, że bezskuteczność egzekucji

w rozumieniu ww. przepisu oznacza, że w wyniku wszczęcia i przeprowadzenia przez organ egzekucyjny egzekucji skierowanej do majątku spółki, nie doszło do przymusowego zaspokojenia wierzyciela. Stwierdzenie przez organ podatkowy bezskuteczności egzekucji,

o której mowa w art. 116 § 1 o.p., powinno być co do zasady dokonane po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego, przy czym nie zawsze jest konieczne zakończenie egzekucji

w sposób formalny np. poprzez jej umorzenie. Stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się bowiem na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu. Bezskuteczność może być stwierdzona również wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma żadnego innego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swoich należności (zob. orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie: uchwała

z 8 grudnia 2008 r., (...) 6/08, wyrok z 31 stycznia 2007 r. I (...) 508/06, także:

wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G.: z dnia 27 stycznia 2009 r.,

I SA/Gd 657/08, z dnia 21 czerwca 2017 r., I SA/Gd 601/17; wyrok Sądu Apelacyjnego

w W. z dnia 25 maja 2004 r., III AUa 1201/03). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala uznać stanowisko organu rentowego w przedmiocie stwierdzenia bezskuteczności egzekucji prowadzonej z majątku dłużnika za prawidłowe. Jak wynika

z dokumentacji załączonej do akt rentowych Dyrektor ZUS (...)Oddziału w W. prowadził przeciwko Spółce postępowanie egzekucyjne w związku z powstałym zaległościami z tytułu składek. W toku tego postępowania wystawiono tytuły wykonawcze, które były kierowane m. in. do rachunków bankowych spółki, co jednak nie prowadziło nawet do częściowego zaspokojenia zadłużenia z tytułu składek. Z uzyskanych informacji w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Dyrektora (...)Oddział ZUS wynika,

że spółka nie posiada nieruchomości ani środków ruchomych (oprócz dwóch używanych samochodów o niskiej wartości), których wartość mogłaby prowadzić do skutecznej egzekucji. Również postępowanie egzekucyjne realizowane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego (...), prowadzone z tytułów wykonawczych wystawionych przez ZUS, nie odniosło żadnego skutku w postaci zaspokojenia zadłużenia.

W efekcie powyższego postępowanie egzekucyjne umorzono. Brak przy tym dowodów na to, aby (...) podjęła uczestnictwo w powyższym postępowaniu egzekucyjnym

i powoływała się przy tym na okoliczności, które mogłyby prowadzić do zaspokojenia zadłużenia, w tym, aby wskazywała na posiadane środki majątkowe pozwalające na skuteczną egzekucję. W szczególności odwołujący nie wykazał, aby w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Dyrektora (...) Oddziału ZUS w W. wskazał organowi wierzytelności, na których posiadanie przez spółkę powoływał się w toku postępowania niniejszego.

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy zważył, iż organ rentowy prawidłowo ustalił zaistnienie przesłanek pozytywnych przeniesienia odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki (...) Sp. z o.o. na J. W. jako członka zarządu. Pozostała do rozważenia kwestią było zatem ustalenie, czy zachodziły przesłanki negatywne (egzoneracyjne) do zastosowania tego przepisu określone w art. 116 § 1 pkt 1 i 2 o.p.

Należy podkreślić, że każda z przesłanek wymienionych w treści ww. przepisu stanowi samodzielną i odrębną podstawę uwolnienia się od odpowiedzialności posiłkowej.

O ile w wypadku wcześniej omówionych przesłanek pozytywnych orzeczenia

o odpowiedzialności członka zarządu to na organie ciążył obowiązek ich wykazania,

to sposób redakcji przepisu art. 116 § 1 o.p., w kontekście przesłanek egzoneracyjnych wyraźnie przesunął ciężar dowodu na stronę postępowania - na co Sąd zwracał już uwagę powyżej. To odwołujący był zatem zobowiązany wykazać aktywność w kierunku wskazania dowodów potwierdzających istnienie okoliczności wyłączających jego odpowiedzialność

za zobowiązania osoby prawnej, powstałe w czasie, kiedy piastował funkcję prezesa zarządu spółki (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we W. z dnia 26 kwietnia 2018 r., I SA/Wr 192/18).

Stanowisko strony odwołującej w tym zakresie skupiało się na twierdzeniach, zgodnie

z którymi z uwagi na sytuację finansową spółki nie było możliwości złożenia wniosku

o ogłoszeniu upadłości, jak również, że w toku postępowania poprzedzającego wydanie skarżonej decyzji wskazał organowi rentowemu wierzytelności, z których było możliwe przeprowadzenie egzekucji zaległości składkowych

w stopniu umożliwiającym ich zaspokojenie w znacznej części. Z treści powołanego wyżej przepisu wynika, że zwolnienie członka zarządu z odpowiedzialności za zobowiązanie podatkowe spółki może nastąpić, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie układowe albo, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości nastąpiło bez jego winy. W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że użycie przez ustawodawcę określenia „właściwy czas” i brak odesłania do przepisów regulujących postępowanie upadłościowe nie są przypadkowe

i z tego względu oceny czy złożenie wniosku o upadłość nastąpiło we właściwym czasie należy dokonywać w okolicznościach indywidualnego przypadku, biorąc pod uwagę,

iż powinno to nastąpić w takim momencie, aby chronić zagrożone interesy wierzycieli,

tak żeby po ogłoszeniu upadłości mieli oni możliwość uzyskania równomiernego,

choćby tylko częściowego, zaspokojenia z majątku spółki (por. wyroki Sądu Najwyższego:

z dnia 20 września 2013 r. II UK 34/13; z dnia 9 lipca 2009 r., II UK 374/08;

z dnia 1 września 2009 r., I UK 95/09; z dnia 16 września 2009 r., I UK 277/08).

Czasem właściwym do zgłoszenia upadłości jest więc czas, w którym wszczęte postępowanie upadłościowe może doprowadzić do równomiernego zaspokojenia wszystkich wierzycieli,

nie zaś czas, kiedy spółka nie posiada majątku nawet na pokrycie kosztów postępowania egzekucyjnego. Nie jest „właściwy” czas zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego, w którym stan majątkowy spółki kwalifikuje ją już jako bankruta, bowiem niweczyłoby to cały sens postępowania upadłościowego, pozbawiając wszystkich wierzycieli jakiegokolwiek ochrony prawnej ich interesów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 maja 2010 r. II UK 398/09, z 14 czerwca 2006 r. I UK 324/05).

„Właściwy czas”, o którym mowa w art. 116 § 1 o.p. oceniać należy z punktu widzenia interesów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Subiektywne przekonanie członka zarządu,

że mimo niepłacenia długów spółce uda się jeszcze poprawić kondycję, a więc przekonanie, że niespłacanie długów jest spowodowane przejściowymi trudnościami, nie ma znaczenia dla oceny przesłanki egzoneracyjnej członka zarządu od odpowiedzialności, jeżeli nie jest poparte obiektywnymi faktami uzasadniającymi ocenę, iż spółka rzeczywiście miała szanse,

w możliwym do przewidzenia, krótkim czasie, uzyskać środki na spłatę długów,

co uzasadniałoby wstrzymanie się z wnioskiem o upadłość. Innymi słowy, brak winy

w niezgłoszeniu wniosku o upadłość nie może polegać na samej nadziei na wpływy i zyski (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2015 r., II UK 6/15; z dnia 15 grudnia 2015 r., III UK 39/15). Na tle powyższego orzecznictwa kształtuje się więc pogląd, zgodnie z którym czasem właściwym na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości jest czas, gdy dłużnik

co prawda spłaca jeszcze niektóre długi, ale wiadomo już, że względu na brak środków

nie będzie mógł zaspokoić wszystkich swoich wierzycieli. Jednocześnie za czas właściwy

na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie będzie dopiero czas, gdy dłużnik zaprzestał całkowicie spłacać ciężące na nim zobowiązania finansowe i nie posiada majątku na ich zaspokojenie. Oznacza to, że zaprzestanie płacenia długów, jako kryterium ogłoszenia upadłości, musi mieć trwały charakter, a więc, że dłużnik nie tylko nie płaci długów na bieżąco, ale i nie będzie tego czynił w przyszłości z powodu braku niezbędnych środków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 marca 2013 r., III AUa 1082/13).

W oparciu o powyższe poglądy orzecznictwa Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w celu ustalenia sytuacji finansowej spółki w kontekście ustalenia,

czy odwołujący był zobowiązany do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

W tym kontekście Sąd przeprowadził dowody z dokumentacji (...) spółki (...) z przełomu lat 2011-2017 oraz opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości.

W oparciu o tak przeprowadzone postępowanie dowodowe Sąd ustalił, że kondycja finansowa spółki w powyższym okresie ulegała systematycznemu pogorszeniu. Spółka zanotowała zysk ostatnio w 2011 roku, a następnie od 2012 roku corocznie notowała stratę sięgającą kilkuset tysięcy złotych. Na przełomie lat 2013-2014 doszło co prawda do wzrostu wartości aktywów, jednakże bez jednoczesnego odnotowania zysku, a ponadto już w 2015 roku ponownie doszło do ich obniżenia i były one niższe niż wartość zobowiązań pomniejszonych o rezerwy

i zobowiązania wobec jednostek powiązanych. W 2015 roku różnica ta wynosiła około 100.000 zł i stopniowo pogłębiała się z każdym kolejnym rokiem. Powyższa sytuacja finansowa utrzymuje się i nie daje żadnych prognoz poprawy, w szczególności, że spółka nie posiada obecnie żadnych aktywów trwałych. Sąd miał przy tym na względzie wskazania odwołującego się co do tego, że do pogorszenia się sytuacji finansowej spółki doszło na skutek nieterminowych rozliczeń ze strony kontrahentów bądź ich braku. Pierwsze symptomy problemów finansowych zaczęły pojawiać się już wcześniej, bo w 2007 roku, kiedy to po raz pierwszy wystąpił problem z realizacją płatności wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek, przy czym wówczas zaległości były jeszcze pokrywane z uwagi na wciąż istniejącą, korzystną płynność finansową. Niemniej jednak zarówno ze sprawozdań finansowych, jak i zeznań odwołującego się wynika, że problemy z regulowaniem zobowiązań nawarstwiały się wraz z upływem lat, co doprowadziło do zaburzenia płynności finansowej spółki. Z przedstawionych wyżej okoliczności wynika zatem, że sytuacja spółki ulegała stopniowemu pogorszeniu, co nie pozostawało bez wpływu na konieczność rozważenia przez odwołującego się – jako prezesa zarządu spółki – złożenia w sądzie gospodarczym stosownego wniosku o ogłoszenie upadłości lub podjęcia innych czynności przewidzianych w art. 116 § 1 pkt 1 o.p. odwołujący złożył wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie. Sąd oparł się w tym zakresie na dokonanej przez biegłą z zakresu rachunkowości analizie sytuacji finansowej spółki oraz podzielił jej wniosek co do tego, że w jej przypadku zachodziły okoliczności uzasadniające zgłoszenie wniosku o upadłość już w 2013 roku, to jest, po zapoznaniu się ze stanem aktywów i pasywów na dzień 31 grudnia 2012 r. Jak wynika z opinii biegłej w tym czasie spółka posiadała środki na rachunku bankowym i jej majątek dawał szansę na zaspokojenie wierzycieli, natomiast w okresie późniejszym sytuacja ta uległa pogorszeniu, co ostatecznie skutkowało zaistnieniem stanu, w którym spółka nie posiada majątku na pokrycie postępowania upadłościowego.

W tym miejscu należy również odnieść się do podniesionych przez odwołującego zarzutów, w których wskazał, że biegła analizując sytuację finansową spółki na przełomie lat 2011-2013 wykroczyła poza zakres zlecenia określonego w tezie dowodowej. W ocenie Sądu o ile można argumentację odwołującego podzielić, o tyle okoliczność nie przesądzała jednak w ocenie Sądu Okręgowego o braku możliwości uwzględnienia dokonanej przez biegłą analizy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego istnieje pogląd, wyrażony w wyroku z dnia 17 listopada 1967 r. w sprawie o sygn. akt I PR 355/67, zgodnie z którym samo przekroczenie przez biegłego zakresu powierzonego mu zadania nie dyskwalifikuje w całości jego wypowiedzi i nie pozbawia charakteru środka dowodowego tych jego stwierdzeń, do których wyjaśnienia został on powołany i które wymagały wiadomości specjalnych. O aktualności powyższego stanowiska świadczy również nowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego (zob. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 361/07). Sąd nie jest natomiast związany opinią biegłego w zakresie jego wypowiedzi odnośnie do, zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji sądu, kwestii ustalenia i oceny faktów oraz sposobu rozstrzygnięcia sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2003 r., IV CKN 1763/00). Na tle niniejszej sprawy Sąd miał na względzie, że biegła nie dokonała ustaleń ani własnej oceny faktów, lecz przy pomocy wiedzy specjalistycznej przeanalizowała sytuację finansową spółki na przełomie lat, choć w okresie częściowo wykraczającym poza zakres będący przedmiotem zlecenia. Tego rodzaju przekroczenie zakresu zleconego opiniowania zdaniem Sądu nie stanowi uchybienia choćby z tego względu, że w istocie pozwalało na przesłedzenie kondycji finansowej spółki na tle dłuższego przedziału czasowego. Analiza biegłej mieściła się przy tym w ramach istoty pytania postawionego biegłej. Sformułowany przez biegłą wniosek co do właściwego czasu w rozumieniu art. 116 § 1 pkt 1 o.p., w którym spółka winna była zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości, stanowił zatem konsekwencję dokonanej przez nią szerszej analizy, wobec czego zdaniem Sądu nie można przedmiotowego wniosku pomijać jedynie dlatego, że dotyczy on szerszego przedziału czasowego, niż okres, w którym powstawały zaległości składkowe za poszczególne miesiące wskazane w decyzji organu rentowego.

W konsekwencji powyższego zdaniem Sądu powyższy wniosek należało podzielić jako znajdujący odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym i będący skutkiem dokonanej przez biegłą szczegółowej analizy sytuacji finansowej spółki. W szczególności odwołujący nie kwestionował, że spółka z roku na rok była w co raz gorszej sytuacji finansowej. W swoich zeznaniach wskazywał, że mimo częściowej spłaty zaległości powstawały kolejne „dziury” w zaległościach, które stale rosły i których spółka nie była w stanie wyrównywać. W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu nie sposób również nie przypisać odwołującemu – jako prezesowi zarządu spółki – winy w niezłożeniu we właściwym terminie

wniosku o upadłość. Odpowiedzialność członków zarządu uzależniona jest od tego, czy brak złożenia we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spowodowany był zawinionym działaniem (winą) odpowiedzialnego, czy też nie. Rozważając przesłankę braku winy, jako kryterium w tym zakresie powinno się przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. W zamiarze ustawodawcy od odpowiedzialności za zaległości podatkowe (składkowe) spółki uwalnia członka zarządu obiektywna i niezawiniona niemożność podjęcia działań wymienionych

w tym przepisie, a nie świadome ich niepodjęcie, nawet jeśli w ocenie danego członka zarządu były racjonalne przyczyny takiej decyzji (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 6 grudnia 2018 r., I SA/Go 362/18; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. z dnia 29 sierpnia 2019 r., I SA/R. 116/19).

Sąd nie podzielił zwłaszcza wskazań odwołującego co do tego, że odpowiedni moment na ogłoszenie upadłości miał mieć miejsce dwa, trzy lata temu (a zatem, na dzień przeprowadzenia dowodu z jego przesłuchania, lata 2016-2017). Odwołujący zaznaczył bowiem, że nie doszło do ogłoszenia upadłości w tym czasie z uwagi na brak środków pieniężnych niezbędnych do przeprowadzenia tego postępowania, co na tle cytowanego wyżej orzecznictwa pozwala przyjąć, iż na złożenie takiego wniosku w okresie wskazywanym przez odwołującego się było już za późno. Negatywną sytuację finansową spółki w tym okresie potwierdzają również wspomniane wyżej sprawozdania finansowe oraz analiza dokonana przez biegłą sądową. Przy tym należy zaznaczyć, że w zakresie powyższych twierdzeń odwołujący nie wykazał w istocie żadnej inicjatywy dowodowej. Podobnie odwołujący nie wykazał, aby niezłożenie przedmiotowego wniosku w stosownym terminie było spowodowane okolicznościami obiektywnymi, na które nie miał wpływu, jak choćby

na konieczność utrzymywania miejsc pracy i wygzekwowania od dłużników należnego wynagrodzenia. Również i w tym zakresie odwołujący nie przedstawił żadnych dowodów ani choćby bardziej szczegółowych wyjaśnień co do twierdzeń formułowanych w ramach stanowiska procesowego. Jedynych okoliczności przytoczonych na poparcie twierdzeń odwołującego można co najwyżej szukać na gruncie złożonych przez niego zeznań, przy czym również i w tym kontekście powoływane przez odwołującego okoliczności były w dużej mierze osamotnione i nie znajdowały odzwierciedlenia w zebranych materiale dowodowym. Odwołujący wskazywał m. in. na fakt podjęcia współpracy z irlandzkim inwestorem, obecnie udziałowcem spółki (...), co w jego przekonaniu pozwoli „finansowo wzmocnić spółkę i wyjść z kłopotów”, jednakże w ocenie Sądu samo przekonanie odwołującego co do potencjalnych efektów tych działań nie mogło zostać uznane za wystarczające do przyjęcia, że faktycznie sytuacja finansowa spółki ulegnie poprawie, w szczególności wobec przedstawionego wyżej, niekorzystnego stanu majątkowego spółki. Odwołujący nie wskazał przy tym ani specyfiki ani zakresu tejże współpracy, w tym też, jakie działania miałyby zostać podjęte w związku z nawiązaniem kontaktu z innym podmiotem. Brak przykładowo informacji o tym, czy spółka planuje inwestycje czy też innego rodzaju działania, który miałyby zmierzać do poprawy jej sytuacji finansowej bądź też redukcji istniejącego zadłużenia. Nie znajduje również żadnego potwierdzenia powołana przez odwołującego okoliczność co do tego, że irlandzki inwestor miał zadeklarować chęć spłaty przynajmniej części zadłużenia spółki wobec organu rentowego.

Kwestionując skarżoną decyzję odwołujący wskazał również, że spółka posiada wymagalne wierzytelności w postaci tytułów wykonawczych wystawionych przeciwko dłużnikom na łączną kwotę rzędu 400.000 zł, z których organ rentowy winien w pierwszej kolejności podjąć próbę zaspokojenia roszczeń z tytułu zaległości składkowych spółki. Odnosząc się natomiast do tej argumentacji Sąd zważył, że okoliczność ta winna być rozpatrywana z perspektywy przesłanki egzoneracyjnej, o której mowa w art. 116 § 1 pkt 2 o.p. Wskazanie mienia, o którym mowa w tym przepisie, musi dotyczyć mienia konkretnego, wymiernego, niespornego i istniejącego w momencie, w którym toczy się postępowanie

w przedmiocie przeniesienia odpowiedzialności za zaległości podatkowe na osoby trzecie. Członek zarządu, który chce uwolnić się od tej odpowiedzialności, powinien więc wskazać konkretny majątek, który nadaje się do egzekucji i posiada określoną, wymiarną wartość. Mienie spółki wskazywane przez członka zarządu zwalnia go od odpowiedzialności tylko wtedy, gdy jest to mienie konkretne rzeczywiście istniejące, nadające się do efektywnej egzekucji. Takie mienie musi charakteryzować się odpowiednimi właściwościami,

aby egzekucja z niego była realna do przeprowadzenia i skutkująca zaspokojeniem wierzyciela (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 czerwca 2019 r., (...); wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O. z dnia 14 listopada 2019 r., I SA/O. 516/19)). Innymi słowy, nie jest wystarczające samo wykazanie mienia nadającego się do egzekucji, gdyż musi ono mieć wartość pozwalającą na zaspokojenie znacznej części roszczenia, a ponadto egzekucji z nich musi cechować się walorem efektywności. W ocenie Sądu wskazane przez odwołującego wierzycielności nie spełniają natomiast drugiego z wymienionych wyżej wymogów. O ile wartość wierzycielności, w szczególności po uwzględnieniu odsetek, można uznać za znaczącą z perspektywy istniejącego wobec organu rentowego zadłużenia z tytułu składek, o tyle wątpliwości budzi możliwość ich skutecznego dochodzenia. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że w latach 2010-2011 spółka podjęła działania w celu dochodzenia dwóch wierzycielności – tytułów wykonawczych w postaci nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym z lipca oraz maja 2006 roku na kwoty odpowiednio 269.254,00 zł i 106.140,00 zł z odsetkami. W celu ich dochodzenia zwróciła się ze stosownym wnioskiem do właściwych komorników, jednakże ostatecznie każde z wszczętych w ten sposób postępowań egzekucyjnych zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji z uwagi na brak środków mogących służyć zaspokojeniu wierzycielności. O ile umorzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi nie przesądza o umorzeniu samej wierzycielności, o tyle okoliczność ta daje wyraźne podstawy do zanegowania możliwości dokonania ich skutecznej egzekucji. Trudno zatem uznać, aby wierzycielności te nadawały się do efektywnej egzekucji, skoro podjęta przez spółkę próba ich dochodzenia zakończyła się niepowodzeniem. Brak przy tym również informacji o rozstrzygnięciu postępowania egzekucyjnego wszczętego na wniosek spółki z wierzycielności w postaci nakazu zapłaty z czerwca 2013 roku przeciwko byłemu prezesowi zarządu (...) J. S. na kwotę 100.000 zł z odsetkami. Odwołujący nie wskazał również, aby podejmował dodatkowe działania w celu zarówno w celu egzekucji wierzycielności powyższej, jak wcześniej wymienionych.

Mając na względzie powyższe rozważania i okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził, że skarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych była zasadna. Zarówno fakt posiadania przez odwołującego się J. W. statusu prezesa zarządu spółki (...) Sp. z o.o. w czasie powstania zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek, jak i bezskuteczność egzekucji prowadzonej przez organ rentowy, nie budziły wątpliwości na tle zebranego w sprawie materiału dowodowego i zostały należycie dowiedzione przez organ rentowy. Z kolei odwołujący się nie wykazał w toku postępowania zaistnienia przesłanek zwalniających go z odpowiedzialności za zaległości ww. spółki określonych w art. 116 § 1 pkt 1 i 2 o.p.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz na podstawie cytowanych wyżej przepisów i ich ugruntowanej w orzecznictwie wykładni nie zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W konsekwencji mając na uwadze całość powyższych rozważań Sąd oddalił odwołanie J. W. jako niezasadne, orzekając jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)

K.S.